

АВРАМЕНКО ВАСИЛЬ КИРИЛОВИЧ

(1895-1981)

Видатний український хореограф, артист, режисер, етнограф, педагог. Народився на Київщині. Закінчив драматичну школу в Києві. Грав у театрі М.Садовського. Активний учасник визвольних змагань. На еміграції в Європі організував танцювальні школи та "Товариство відродження українського національного танцю". У Канаді та США створив численні школи, студії, хореографічні ансамблі, разом з хором О.Кошиця виступав з ансамблем українського народного танцю на великих сценах США і Канади. Автор фольклорних фільмів на теми українського мистецтва. Видав підручник "Українські національні танки, музика і стрій". Гастролював у Бразилії та Аргентині. Помер у Нью-Йорку.

Славне ім'я В.Авраменка уособлює постать унікального митця-просвітителя, творця власного напрямку в національній хореографічній культурі, благородного лицаря українського танцю, неповторну красу якого він відкрив Європі, Америці, Австралії ...

М. Коць

Л. П. Косаківська (Луцьк)

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО І ВОЛИНЬ

Василь Кирилович Авраменко довгий час був невідомий на Батьківщині, хоча саме йому Україна завдячує популярністю своїх національних танців у світі. Сьогодні, коли його ім'я повертається у лоно рідної культури, особливо приємно відмітити, що творча діяльність видатного хореографа проходила і на теренах нашого краю.

Народився В. Авраменко 22 березня 1895 р. в містечку Стеблів колишнього Канівського повіту Київської губернії в багатодітній селянській сім'ї. Після смерті матері жив у тітці, а з десяти років наймитував підпасичем. Змалечку любив співати народних пісень, а особливо танцювати. До школи не ходив, із наймів пішов працювати на винницю. Заробляючи на життя, був робітником на шахтах у Донбасі, а згодом у Владивостоку, куди переїхали його старші брати. Одночасно навчався на вечірніх учительських курсах і через три роки склав іспит на народного вчителя. Велике враження на юнака справили вистави мандрівної Російсько-Малоросійської трупи Артистів, особливо "Наталка-Полтавка" за участю М. Садовського. Ці спектаклі розбудили в душі В. Авраменка національне почуття та його справжнє покликання - стати танцюристом та служити рідному народові.

Під час першої світової війни В. Авраменко потрапив до школи прапорщиків. Зустріч з С. Петлюрою, яка відбулася в 1917 р. в Мінську, мала велике значення для його національного самоусвідомлення. Він українізує свою військову частину і бере участь у визвольній боротьбі народу.² За порадою С. Петлюри йде вчитися до Київської Драматичної Школи імені М. Лисенка, де відвідує лекції видатного українського фольклориста, хормейстера і хореографа В. М. Костева-Верховинця. Водночас грав у виставах Національного театру М. Садовського, де оформляв фольклорно-балетну частину. В 1921 р. В. Авраменко потрапив у табір інтернованих вояків УНР в м. Каліш Познанського воєводства у Польщі, де його танцювальний талант розгорнувся на повну силу. Тут він заснував Школу українського танцю та Товариство відродження українського танцю, яке вже в перший рік свого існування мало 123 члени.

Почалися перші гастролі на території Польщі, перед кожним концертом Авраменко або хтось із трупи обов'язково виступав із доповіддю про український народний танець. А далі - створені самим хореографом танці, які мали величезний успіх у глядачів. Та артистові хотілося успіху на рідній землі. Навесні 1922 р. він прибуває до Львова. З великими труднощами організовує тут школу народного танцю і влаштовує ряд вечорів. Авраменко відроджує прадавні гуцульські "Коломийки", "Арки". Зі своїми артистами їде з концертами в Тернопіль, Станіслав, Коломию, Дрогобич, Бережани.

Перша Українська семикласна школа на Красному у м.Луцьку (потім школа №6) , в якій проводив заняття школи танку В.Авраменко. Тепер на цьому місці приладобудівний завод. З архіву І.Левчанівської. Друкується вперше

Луцька школа національних танців В.Авраменко (сидить у центрі). У першому ряді (четверта справа) дочка сенаторки О.Левчанівської - Ирина. 1923 р. Фото було опубліковано у календарі «Громада» (1924)

"Після цієї мандрівки по Галичині трупа рішає заложити ряд місцевих шкіл національних танців, щоб тим самим поширити ідею танку серед місцевих гуртків. Намічалось засновати багато шкіл, але по першій спробі в Дрогобичі місцева влада "догляділа" в цій роботі агітацію, арештувала Авраменка з деякими товаришами і

намагалась вислати до більшовиків. Однак у Львові вдається їх звільнити і випровадити на Волинь. Більше року Авраменко вже їздить по Волині з одного міста до другого і всюди має величезний успіх",³ - повідомлялось у календарі "Громада" на 1924 р.

За час перебування на Волині В.Авраменко і його артисти провели 65 виступів. Майже в усіх концертах брав участь і його товариш, бандурист Данило Щербина. Зароджується ще одна справа - впровадження бандури, цього призабутого українського інструмента. Українські народні пісні виконували солісти Г.Дубина і Ф.Мацяк.

У державному архіві Рівненської області зберігаються афіші концертів та дозвіл на їх проведення: 19.01.1923 р. у м. Корці, 20.01.1923 р. у Межирічах, 21.01.1923 р. у м.Гощі.⁴ Деякі танці ("Чумак", "Гайдук", "Запорозький козак") виконував сам В.Авраменко.

21.04.1923 р. у м.Здолбунові відбувся виступ гуртка українських народних танців і співу Рівненської повітової "Просвіти" під керівництвом В.Авраменка.

21.04.1923 р., м.Рівне. Зал театру п.Варицького, виступає труппа українських національних танців і балету артиста-балетмейстера В.Авраменка.⁵ В програмі цього концерту названо 11 танців. В.Авраменко виконував два з них: "Запорозький козак" і "Смукот Ізраелю". Танці: "Великодний хоровод", "Коломийка", "Катерина", "Журавель", "Гопак-коломийка" танцювали дві пари артистів, "Козачок" - одна пара, "Оригінальний гопак" - 6-річний хлопчик, а "Запорожець за Дунаєм" та "Запорозький танець з шаблями" - два хлопці. Акомпанував на вечорі власний оркестр п.Варицького. 22.04.1923 р. вечір українських народних танців і співу за такою ж програмою у двох відділеннях відбувся у с.Глинськ.⁶

Високопрофесійне мистецтво українського танцю полонило всіх, хто його бачив. Один дописувач "Громадського голосу" так передає свої враження: "Побувавши на вечорі Авраменка, ви побачите в формі танку страждання й радощі народу українського, його стремління й шукання, його душу. Перед нами й етнографічний малюнок ("Великодний хоровод"), такий близький, рідний, знайомий кожному Українцеві. І лицарство українського завзяття, вільне, готове на жертву за свою Вітчизну (в танку "Гонта"); і степ широкий, серед котрого безпечний та вільний, як вітер, чумак несеться в дикому танкові ("Чумак"); і визвольні змагання народу і перемога над ним сильнішого і жага пімсти ворогові (уринок з балету "За Україну)".⁷

Авраменко і його артисти об'їхали майже всі міста, містечка і багато сіл Волині. Їх радо вітали там, де серед малоосвіченого люду не мали успіху ніякі культурні заходи "Просвіти", кормили й одягали. Для Авраменка невдачі не були страшні. Він зі своїми товаришами не раз ходив на виступи в далекі села пішки, часто не обїдав, щоб тільки купити необхідний реквізит, не раз був арештований.

Виступаючи на концертах, Авраменко паралельно працює над створенням шкіл народного танцю. Перша така школа була заснована ще у 1922 р. у Львові, пізніше, в 1923 р. - у Луцьку, Рівному, Кременці, Олександрії та Межиріччі, в 1924 р. - у Холмі та інших містах.

Школи мали цілком сталу теоретичну і практичну програму. Кожна з них дала по одному випуску, в Луцьку таку школу закінчило 100 учнів, Рівному - 60, Олександрії - 30, Кременці - 50, Межиріччі - 40. Іспити звичайно проводила спеціальна комісія в складі членів "Просвіти", місцевого вчителя і Авраменка як

директора школи. Всім учням, що скінчили курс і склали іспити, видавалися спеціальні свідоцтва, а особливо обдарованих іменовано інструкторами і згуртовано в "Товариства відродження національних танців", котрі входили до місцевих "Просвіт" на правах секцій.

Згадує випускниця 1923 р. школи Авраменка у Луцьку Ірина Олександрівна Левчанівська: "Не знаю, як зараз, а коли я була мала, в наших селах танцювали "Гречку" та "Метелицю" - інших українських народних танців ми не знали. Довідались ми про них лише в 1922- 1923рр., коли приїхав до Луцька відомий хореограф Василь Авраменко і відкрив "Школу українських національних танців" при нашій "Першій українській школі" на Красному.

Минає, власне, 70 років, як я закінчила ту "Школу танців" і отримала свідоцтво № 53, надруковане "золотими літерами", видане 14.06.1923 року. Воно свідчить, що Левчанівська Ярина пройшла курс Українських Національних Танців і видержала "Добре" іспити по програмі: 1) Теорія танку - 4; 2) Танкові рухи - 4; 3) Танкові постави - 4; 4) Танкова пластика - 4; 5) Танкова гімнастика - 4; танці: 6) Козачок - 4; 7) Коломийка - 4; 8) Катерина - 4; 9) Журавель - 4; 10) Чумак -; 11) танок Гонти -; 12) Великодний хоровод - 4; 13) Гопак колом з вільним солом - 4; 14) уривок з балету "За вільну Україну" -; підпис керівника і адміністратора школи і печатка з таким написом: "Український Національний Балет арт. балетмайстра В.Авраменка. "Танок Гонти" і "Чумака" танцювали лише хлопці, а "Катерину" лише дівчата, інші танці виконували парами: "Козачок" - одна пара, "Коломийку" - по 4 пари, "Гопака" - довільна кількість пар.

Ми, малі дівчатка, коли хлопці розучували свої танці - лише дивилися, але добре запам'ятали їх і вміли не гірше від хлопців танцювати навприсядки, хоч Авраменко казав, що дівчина повинна триматись з гідністю, виконувати лише гарні, пластичні, відповідні їй рухи.

Але поки в моєму рідному селі Линеві була філія "Просвіти", то перед виставами, яких наш аматорський гурток ставив 2-3 на рік, я, зі своєю шкільною товаришкою Ніною Дробан або Клавою Ходаківською, танцювали українські танці ...

Свідоцтво.

Зухола школа Українських Національних танців
артиста-балетмайстра **Василя Авраменка**

цим свідчить, що Левчанівська

Ірина

пройш курс Українських Національних танців і
видержала дуже іспит по програмі:

- 1) Теорія танку
- 2) Танкові рухи
- 3) Танкові постанови
- 4) Танкова плястика
- 5) Танкова гімнастика

ТАНЦІ:

- 6) "Неза́чорні"
- 7) "Коломийка"
- 8) "Натерника"
- 9) "Жура́вель"
- 10) "Чума́к"
- 11) "Три́дцять Бити́"
- 12) Великодній хорівод
- 13) "Годки колом" в вільним сольом
- 14) Уривок з балету "за Україну"

Видано у м. Львів дня 19 го листопада 1923 р.

Керовник школи
артист-балетмайстр

Адміністратор
школи

В. Авраменко

І. Левчанівська

Дуже жаль, що пішли у забуття всі танці, забулися всі ті "колінця", як казав Авраменко (замість французького слова "па").⁸

Василь Авраменко зумів прищепити любов до українського танцю не лише українцям, але й представникам інших національностей, що жили в "Східних кресах" Польщі. Серед них волинський чех Володимир Лібовицький, який завдяки школі В.Авраменка став одним із найвідоміших чеських балетмейстерів.

У 1923 р. В.Лібовицького записали в танцювальну школу Василя Авраменка, яка щойно відкрилась у Рівному. Юнак всім своїм єством поринув у вир українського танцю. У своїй рукописній біографії він відзначав: "Авраменко був великим митцем, який з неабиякою майстерністю навчав нас українських танців. Він їх обробляв у форми, давав їм назви, опрацьовував термінологію кроків і фігур, що було дуже важливим. В його школі я вперше зрозумів, що таке хореографія, як розвивається народний і національний танець, як танець можна творити, тобто як його творив народ. Авраменко вмів точно відокремити народний танець від салонного, народну пісню від пісні літературного походження. Він не переносив штучних "коктейлів" - об'єднання кроків і фігур із танців різних народів, які так засмітили післявоєнну хореографію".

Побачивши в 17-річному Володимирові винятковий талант до танцю, Авраменко радив йому продовжувати навчання в якійсь чеській балетній школі.

"Мати мені прищепила любов до фольклору, - пише В.Лібовицький, а Василь Авраменко навчив мене тому, чому в школах рідко коли учили любові і покірливої шани до народного мистецтва. Авраменко нас не тільки вчив, він на наших очах воскрешав національні й народні українські танці ... Він постійно підкреслював: "Національне мистецтво - це не модний одяг, щоб з ним робити що кому заманеться. Це джерельна криниця, з якої можна черпати, однак треба черпати дуже обережно, щоб вода не звирувалася і не скаламутилася". Він був проти модернізації та надмірної стилізації народних танців і народного одягу (що вже тоді ставало модою). Цей молодий український хореограф, якого можна сміливо назвати "професором танцю", повернув українському народові його народний і національний скарб. Я протягом цілого життя залишився вірним його заповітам".⁹

Взимку 1922-1923 рр. В.Авраменко заснував школу українських танців при луцькій "Просвіті". В ній навчалось майже 40 чол. Серед них найактивнішими гуртківцями були С.Лісова, В.Харченко, Н.Маркевич, О.Бахів, Є.Омельчукта ін.¹⁰ Збереглися протоколи товариства. Протокол №910 засідання Ради товариства "Луцька Повітова Просвіта" від 29.12.1922 р. повідомляє про надання п.Авраменкові залу для проведення занять три рази на тиждень, з 8 до 10 год., і про умови цієї оренди; протокол №9 1 від 26.01.1923 р. - про надання залу для проведення вечорів на 3-4.02.1923 р.; протокол № 12 від 18.04.1923 р. - про винесення подяки п.Авраменкові від імені "Просвіти" за "ведення українських танців і артистичні його виступи".

Протокол № 10.

Засідання Ради т-ва "Луцька Повітова Просвіта" - 29/XII - 1922р.

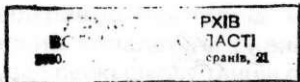
1.) Виключення членів
т-ва за невиконання
чиновних обов'язків.

Ухвалено:

Виключити членів т-ва
яко не виконують своїх
обов'язків як за своїм місцем
Список членів до якого до-
дається. -

2.) Виповни товариства
в Авраменка від курсів
Українського Нац. танку.

2. Виповни справу за таких
умов: 1) в Авраменка проку-
рсує справи з дві на місяць
(розвідок серед і підтримка) з
8 до 10 год. вечора і системою
2) в Авраменка за повсякденно
працює на два години 12000л. н. і
виповни за системою (шко-
льну заготовку) маючи за місцем.
3.) Курбацького членів

Протокол засідання Ради товариства «Луцької Повітової Просвіти» від 29.12.1922 р.
про оренду В.Авраменком приміщення для курсів українського національного танку,
ДАВО.-Ф.54-Оп. I.-Спр.28.-Арк.9
(зворот)

1923-ий рік.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
28004, м. Луцьк, вул. Ветеранів, 21
телефон 5-25-33

Протокол 7.1
Засідання Ради Луцького М-ва «Прогрес»
дня 26-го січня 1923 року.

Здала собі Прогресу п.в. Здатти $\frac{1}{2}$ узяти 10% від м.
Авраменкові на 3 і 4 стого прибутку (але і не мен
шого д.р. ніж 10000 коп. за велич)

Голова Ради *Г.в. Карпович*

Члени: *Г.в. Карпович*
В.в. Карпович
Секретар *В.в. Карпович*

Подяка «Прогресу» В.Авраменкові. -ДАВО.-Ф.54.-Он.1.-Спр.28.-Арк. 20(зворот)

Протокол 7.12.
Засідання Ради Товариства 18 квітня 1923 р.

Про подяку п. Аврамен-ч. Вигадовиці п. Аврамен-
кові, далетмивотрелі в ігу імени Прогресу
українського танцю.

подяку за ведення імен
українських танців і ар-
тистичні його виступи

Голова Ради *Г.в. Карпович*

Члени: *Г.в. Карпович* *В.в. Карпович* *В.в. Карпович*

Секретар *В.в. Карпович*

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛ
28004, м. Луцьк, вул. Ветеранів, 21
телефон 5-25-33

Дозвіл на тимчасове користування залом луцької «Прогресу», ДАНО.-Ф.54.-Он.
1.-Спр.28.-Арк. 10 (зворот)

Про активну творчу і педагогічну діяльність балетмейстера на Волині в 1922-1923 рр. розповідають фотографії в календарі "Громада" та у "Волинському народному календарі" на 1924 р. На цих фотографіях зображені: "Учні артиста-балетмейстера В.Авраменка Ніна і Олекса Мощинські м.Межиричі Рівненського повіту на Волині", "Луцька школа українських національних танців артиста-балетмейстра Василя Авраменка", "М.Березно на Волині 2 і 3 червня 1923 року. Артист-балетмейстер В.Авраменко зі своїми учнями і громадянами м.Березно в дні виступу", "Школа танку в Холмі на чолі з арт.Авраменко - улаштована т-вом "Рідна Хата".¹²

Більше п'ятисот хлопців і дівчат під керівництвом В.Авраменка здобуло солідну хореографічну освіту і навчилося танцювати основні українські танці. Майже кожен випускник школи поширював вивчені танці у своїй місцевості.

Діяльність В.Авраменка були не до вподоби польській поліції, його неодноразово заарештовували, йому погрожували, і він змушений був їхати до Чехо-Словаччини. Там, у таборі для українців з Галичини, він теж відкрив школу танців. Після хвороби (пошкодження ноги через нещасний випадок на сцені) артист переїхав до м.Подєбрад і там заснував свою школу танців серед студентів Української Господарської Академії. Учнями школи В.Авраменка були члени чеського "Сокола" і серед них поетеса Олена Теліга. Вони вшановують його "Книгою воспомінок" - альбомом з фотографіями ансамблю та власноручними підписами: "Митцеві українського танцю, пану Авраменкові на пам'ятку дарують вдячні члени "Сокола" в Подєбрадах 18 липня 1925".¹³

У своїх спогадах про Олену Телігу Зоя Плітас розповідала: "Ще зостався мені живо в пам'яті один виступ Леночки вже разом із чоловіком у танковій школі Василя Авраменка в Подєбрадах. Вона танцювала незрівнянно народні танки й була, як звичайно, осередком школи. Оцей спільний "Козачок" молоді, стрункої пари був видовищем, що його так легко не можна забути".¹⁴

О.Теліга захоплено писала про цей танок:

*Кожний крок - сліпуча блискавиця,
А душа - польовий буйний вітер.
Розгоряються уста і лиця
непокійним пурпуровим квітом.*¹⁵

На прощальний вечір з нагоди від'їзду Авраменка до Канади, що відбувся 18 жовтня 1925 р., зібралися світочі української науки й політики, такі, як Софія Русова, Дмитро Антонович, Микола Садовський. Модест Левицький у своїй промові сказав: "Помагай йому, Боже, щоб поїхав наш дорогий Василь по всьому світові і скрізь, де є український нарід, щоб навчав він українського танку й цим робив велику культурну роботу!" А студентка Олена Шовгеніва (Теліга) звернулася до Авраменка зі словами: "Слава ж тобі, Сину Народу Нашого! Бо ти один із тих, що, кохаючи край рідний братерською любов'ю, зливаєш в єдине велике українське море й наддніпрянців і наддністрянців, гуцулів і буковинців і тих, що люблять народ наш!.. Працюй надалі й танком завзятим воскреси запорозькі серця в дітях України, бо з ними воскресне й вільна соборна Україна!"

У грудні 1925 р. В.Авраменко прибув до Канади і відразу ж заснував школу українських народних танців. Через півроку підготовлені ним танці увійшли до програми світової вистави, їх виконавці здобули друге місце і після цього мали

змогу виступати у багатьох містах Канади, де їхні виступи неодмінно супроводжувалися оваціями глядачів. Завдяки діяльності В.Авраменка у різних місцевостях створювалися окремі танцювальні гуртки при відділах ТУРФ Дім (товариство "Український робітничо-фермерський дім"). Серед учнів школи В.Авраменка у Торонто був Іван Грекул, який, закінчивши навчання, організував курс танців при відділі ТУРФ Дім. З того часу український народний танець посів належне місце у художній самодіяльності українських прогресивних товариств.¹⁶

Василь Авраменко з наймолодшими солістами своєї танкової школи в Форт-Віліям, Онтіо 1926 р. (Світлина зберегла Е. і Д. Ільчишини в Вінніпегу. Опубліковано в кн.: І.Книш «Жива душа народу», 1966 р.)

Приїхавши до США у 1928 р., В.Авраменко заснував більше 50-ти ансамблів українського народного танцю по всій країні. У 1931 р. понад п'ятсот танцюристів у складі ансамблю українського народного танцю виступили на сцені Метрополітен-Опера у Нью-Йорку, в 1933 р. - на Всесвітній виставці у Чикаго, а у 1935 р. - перед дружиною президента Рузвельта у Білому Домі.¹⁷ Артист влаштовував величезні виступи спільно з народними хорами в багатьох містах Америки, намагався використати найменшу можливість для ознайомлення все нових і нових глядачів з танцювальним мистецтвом українського народу. Його композиціями захоплювались тисячі людей

Журнал "Родовід" на своїх сторінках вміщує тогочасну сценографію творчості В.Авраменка. До його авторських постановок належать такі танці: "Козачок подільський", "Гопак колом з вільним солом", "Гречаники", "Коломийка-сіянка", "Великодний хоровод", "Катерина-Херсонка", "Метелиця-в'юча", "Гопак парубоцький", "Танок Гонти", "Журавель весільний", "Чумак", "Запорозький герць", "Аркан коломийський", "Чумачок", "Гонивітер", "Танок Довбуша", "Козак соло", "Вільний гуцул"; балетні картини: "За Україну", "Чумаки", "Січ Отамана Сірка", "Довбушева ніч", "Великдень на Україні", "Русалки" та ін. Триумфальний успіх мав танець "Чумак", його вважали вершиною артистичної творчості В.Авраменка. Він виконував свого "Чумака" з особливою піднесеністю, неначе співав пісню про волю.

Одним з напрямків творчої діяльності видатного хореографа було створення перших звукових фільмів на теми українського мистецтва. Серед них: "Наталка-Полтавка", "Запорожець за Дунаєм", "Маруся Богуславка". А найвидатнішою роботою в цій галузі був виданий у 1954 р. звуковий фільм "Тріумф українського танцю", матеріал для якого він збирав і монтував протягом 25 років. Це фільм-енциклопедія з історії народної хореографії в Україні.

Пропагуючи український танець на сценах Європи, США, Канади, Бразилії, Ізраїлю, Аргентини, Мексики, В.Авраменко піклувався і про його збереження та

подальшу долю. "Дуже бажано й потрібно. - пише він, - якнайскоріше, збирати танкові матеріали серед нашого народу ... особливу увагу на це мусять звернути Учтелі українських шкіл, щоби плекати при школі український танок для нашої молоді, починаючи навчати її своїх танків від діточок".¹⁸

Українська молодь згуртувалась навколо Авраменка. Його творча діяльність запалювала любов до рідного народного мистецтва, а найголовніше - школи танків, засновані хореографом, відвернули процеси асиміляції, які є закономірними в чужій країні. За словами колишнього референта національностей при уряді президента Форда, Мирона Куропаса, "батьки наші бавилися в політику і роз'їдали себе партійництвом, - і тільки Авраменкові я і моє покоління завдячуємо своє українство".¹⁹

Останні свої роки В.Авраменко жив у Нью-Йорку в родині Іванни і Мар'яна Коців. За два місяці до кончини артист склав заповіт - поховати його прах у рідному Стеблеві, де він народився. Помер В.Авраменко на 86 році життя, 6 травня 1981 р. У травні 1992 р. відбулося перепоховання праху В.Авраменка у Стеблеві.

В.Авраменко - людина незвичайна, багатогранна, одержима. Він прожив довгий і славний вік, натхненно творячи танцями одухотворений образ своєї Вітчизни. У листах до свого друга і помічника, бандуриста В.Луцева, прославленій хореограф, писав: "Я не є всезнайкою, а тільки чобітьми говорю - по наказу пророка Т.Шевченка: "Дам лиха закаблукам, дам лиха закаблукам, достанеться й передам", і цим Бог мені поміг прославити Україну".²⁰

КОМЕНТАР

Коць Мар'ян - меценат, ініціатор перевезення праху В.Авраменка на Україну. Передав архів видатного хореографа до рукописних фондів інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України.

Кошиць Олександр Антонович (1875-1944) - український хоровий диригент і композитор. Один із засновників Української республіканської капели, з якою у 1919 р. виїхав за кордон. З 1924 р. жив у США і Канаді, де співпрацював з В.Авраменком.

Лібовицький Володимир - чеський балетмейстер, артист і режисер, навчався у школі українського народного танцю В.Авраменка у Рівному. Луців Володимир - тенор і бандурист, співпрацював з В.Авраменком.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Архів Василя Авраменка - у Києві // Родовід. - № 7. - С.107.*
2. *Коць М. Український хореограф Василь Авраменко // Народна творчість та етнографія. - 1993. - № 1. - С.46*
3. *Календар "Громада" для робітничого народу в місті й селі на переступний рік 1924 -Львів. - 1921 - С.133.*
4. *Державний архів Рівненської області. - Ф.30. - Оп.18. - Сп.810. - арк.79,80,82.*
5. *Там само. - Сп.815. - Арк.48.*
6. *Там само. - Сп.812. - Арк.246.*
7. *Громадський голос. - 1923. - 18 липня.*
8. *Левчанівська І. Василь Авраменко // Народна справа. - 1993. - 9 липня.*
9. *Мушинка М. За мистецькими заповідями Василя Авраменка // Народна творчість та етнографія. - 1994. - № 1. - С.26.*
10. *Савчук Б. Волинська "Просвіта". - Рівне, 1996. - С.76.*
11. *Державний архів Волинської області. - Ф.54. - Оп.1. - Сп.28. - Арк.16, 20, 40.*

12. *Волинський народний календар на 1924 рік*. - Видання Добродійного Товариства "Рідна Хата". - Холм, 1923. - С.74.
13. Коць М. Василь Авраменко // *Музика*. - 1993. - М> 4. - С.25.
14. Теліга О. Збірник. ■ *Київ Париж-Лондон-Торонто-Нью-Йорк-Сідней*, 1992. - С.342.
15. *Там само*. - С.39.
16. *Наша сцена*. - Видавниче товариство "Кобзар". - Торонто (Канада). 1981. - С.85.
17. Див.: Білан А. *Сини повертаються* // *Українська культура*. - 1993. - №9-10. - Г.5.
18. Авраменко В. *Українські Національні пишки, музика і стрій*. - Вінніпег (Канада), 1947. -С.П.
19. Коць М. *Український хореограф Василь Авраменко* // *Народна творчість та етнографія*. - 1993. - № 1. - С.47.
20. Луців В. *Незабутній маестро* // *Київська старовина*. - 1996. - № 2-3. - С.63.